

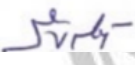
ชื่อเรื่องภาษาไทย ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้พื้นที่สวนสาธารณะเพื่อการนันทนาการ
ในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก

ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ Factors affecting behavior in using park areas for recreation.
In Phitsanulok Municipality

ผู้วิจัย นางสาวเกตมณีศิริ นาคอ่อน

ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร. รังสรรค์ เกตุอ้อต

ประเภทสารนิพนธ์ วิทยานิพนธ์ วท.บ. สาขาภูมิศาสตร์, มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2566

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร.ต.ดร.รังสรรค์ เกตุอ้อต) (อาจารย์ธัญญาลักษณ์ จันทร์สมบัติ) (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร.ต.ดร.รังสรรค์ เกตุอ้อต)

อาจารย์ที่ปรึกษา **ประธานบริหารหลักสูตร** **หัวหน้าภาค**
วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาตรี วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาภูมิศาสตร์ วิชาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

Abstract

A study of factors affecting behavior in using park areas for recreation in Phitsanulok Municipality. The objectives are 1) to study the behavior of using public areas for recreation in Phitsanulok Municipality. 2) to study the location and analyze spatial factors that affect the behavior of using areas for recreation in Phitsanulok municipality. Phitsanulok municipality consists of 2 places within the area: 1) Chaloe Phrakiat 80th Anniversary Park (houseboat park), and 2) Chom Nan Park. By using observation and interview methods using random sampling from service users according to Yamane's equation. The observation is divided into 2 parts: collecting data on the behavior of area users and the physical characteristics of the area. Activities and the number of users is recorded, along with interviews for additional information from users.

From the study it was found that for the area that has the most users are Chaloe Phrakiat Park (houseboat park) and Chom Nan Park, most of the activities that users come to use the study area It is walking running for exercise, The percentage was 24.2% (houseboat park) and 23.7% (Chom Nan Park), followed by sitting/talking activities. The busiest time of day is in the evening after work or study time. The busiest time of day is in the evening after work or study time.

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้พื้นที่สวนสาธารณะเพื่อการนันทนาการในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้พื้นที่สาธารณะเพื่อการนันทนาการในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก 2) เพื่อศึกษาตำแหน่งที่ตั้งรวมทั้งวิเคราะห์ปัจจัยเชิงพื้นที่ที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้พื้นที่เพื่อการนันทนาการในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก ซึ่งประกอบไปด้วยสถานที่ 2 แห่งภายในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก ได้แก่ 1) สวนเฉลิมพระเกียรติฯ 80 พรรษา (เรือนแพ) 2) สวนชมน่าน โดยใช้วิธีการสังเกตการณ์และการสัมภาษณ์โดยใช้การสุ่มตัวอย่างจากผู้มาใช้บริการตามสมการของยามานะ ซึ่งการสังเกตการณ์จะแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ การเก็บข้อมูลเชิงพฤติกรรมของผู้ใช้พื้นที่ และ ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ มีการบันทึกกิจกรรมและจำนวนผู้เข้าใช้ พร้อมทั้งการสัมภาษณ์ข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้เข้าใช้งาน

จากการศึกษาพบว่า สำหรับพื้นที่ที่มีผู้เข้าไปใช้งานมากที่สุดคือ สวนเฉลิมพระเกียรติฯ (เรือนแพ) และสวนชมน่าน กิจกรรมส่วนใหญ่ที่ผู้ใช้บริการเข้ามาใช้พื้นที่ศึกษา คือการเดิน-วิ่งออกกำลังกาย โดยคิดเป็นร้อยละ 24.2% (สวนเรือนแพ) และร้อยละ 23.7 (สวนชมน่าน) รองลงมาคือ กิจกรรมนั่งเล่น/นั่งคุย. ช่วงเวลาที่มีผู้ใช้งานมากที่สุดคือช่วงเย็นหลังจากเลิกงาน/เลิกเรียน สำหรับข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ คือ การปรับปรุงติดไฟในพื้นที่ให้สว่างกว่านี้ และเพิ่มจุดทิ้งขยะให้มากขึ้น ผลที่ได้จากการศึกษานี้จะเป็นแนวทางให้กับเทศบาลนครพิษณุโลกในการแก้ปัญหาข้อบกพร่องที่เกิดขึ้น ตลอดจนเป็นข้อมูลพื้นฐานที่จะใช้ในการพัฒนาพื้นที่ต่อไปในอนาคต

คำสำคัญ: พฤติกรรม สวนสาธารณะ

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาเป็นอย่างสูงของอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ว่าที่ร้อยตรี ดร. รังสรรค์ เกตุอ้อต ที่ได้สละเวลาอันมีค่าแก่ตัวผู้วิจัย เพื่อให้คำปรึกษาการทำวิจัยตลอดจนถึงชี้แนะตรวจทานแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างยิ่งผู้วิจัยตระหนักถึงความตั้งใจจริงและความทุ่มเทของอาจารย์และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณคณะอาจารย์สาขาวิชาภูมิศาสตร์ซึ่งเป็นผู้คุณวุฒิที่ให้คำแนะนำ ชี้แนะแนวทางการดำเนินงานเพื่อให้ได้ผลงานที่มีคุณภาพยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณเพื่อนที่คอยช่วยเหลือในการเก็บข้อมูลภาคสนามจนครบทุกขั้นตอน และขอขอบคุณกลุ่มผู้ใช้งานพื้นที่สวนสาธารณะที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการให้ข้อมูล เหนือสิ่งอื่นใดขอกราบขอบพระคุณ บิดา

มารดา ของผู้วิจัยที่ให้อำนาจและส่งเสริมสนับสนุน ในการศึกษาตลอดมาจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้อันผู้วิจัยหวังว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะมีประโยชน์และคุณค่าอยู่ไม่มากนักน้อย จึงขอขอบคุณด้วยจริงใจ

ที่มาและความสำคัญ

เทศบาลนครพิษณุโลกเป็นพื้นที่ศูนย์กลางที่รองรับกิจกรรมต่าง ๆ ของจังหวัด พิษณุโลก ซึ่งเป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งของภาคเหนือตอนล่าง ทั้งทางด้านรถไฟ ทางรถยนต์ และทางอากาศ บทบาทนี้มีความสำคัญมากยิ่งขึ้นหากมีการเปิดภูมิภาคอินโดจีน เนื่องจากทำเลที่ตั้งเชิงยุทธศาสตร์และศักยภาพด้านโครงข่ายคมนาคมทางด้านเศรษฐกิจเป็น ศูนย์กลางรวบรวมและกระจายสินค้าเกษตรกรรม อุตสาหกรรมขนาดเล็กไปสู่จังหวัดอื่น ๆ ในภาค และอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัด นอกจากนี้ปัจจัยที่มีความพร้อมในทุกด้านแล้วเทศบาลนครพิษณุโลกยังมีโครงการจัดการสิ่งแวดล้อมเมืองและพื้นที่สีเขียวชุมชนเมือง เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในภูมิภาคอาเซียนที่บริเวณริมแม่น้ำน่าน ชุมชนพญาสุพรรณ เทศบาลนครพิษณุโลก โดยโครงการนี้เริ่มต้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2562 และดำเนินการต่อยอดเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเทศบาลนครพิษณุโลกมากยิ่งขึ้น ซึ่งมีพื้นที่นาร่องเดิม ได้แก่ เทศบาลนครพิษณุโลก และเทศบาลเมืองน่าน ทั้งนี้สืบเนื่องจากปัญหาสิ่งแวดล้อมเมือง อาทิ อากาศเสีย ขยะ และการขาดแคลนพื้นที่สีเขียวเป็นปัญหาสำคัญทั้งในระดับประเทศและระดับภูมิภาค โดยพัฒนาและปรับปรุงพื้นที่สวนสาธารณะ และพื้นที่นันทนาการให้สอดคล้องกับความต้องการและวิถีชีวิตของประชาชนในแต่ละพื้นที่

สวนสาธารณะในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก ประกอบด้วย สวนชมน่านเฉลิมพระเกียรติ ในความรับผิดชอบของเทศบาลนครพิษณุโลก สวนเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา (สวนเรือนแพ) ในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งในแต่ละวันจะมีประชาชนทั้งในเขตเทศบาลฯ และนอกเขตเทศบาลเข้ามาใช้บริการเป็นพื้นที่นันทนาการในรูปแบบต่างๆ อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในช่วงเย็น และวันหยุดราชการ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะเชิงพื้นที่ สภาพปัจจุบัน ตำแหน่งที่ตั้ง ลักษณะทางกายภาพ พฤติกรรมการใช้พื้นที่ ตลอดจนกิจกรรมทำในพื้นที่นันทนาการและพักผ่อนหย่อนใจ ภายในสวนสาธารณะในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก ทั้งนี้ เพื่อให้ทราบถึงรูปแบบการใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อการนันทนาการ ปัจจัยเชิงพื้นที่ที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้พื้นที่เพื่อการนันทนาการ และความต้องการพัฒนาพื้นที่นันทนาการเหล่านี้ให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการ อันจะยังประโยชน์ต่อการสร้างเสริมสุขภาพให้แก่ประชาชนต่อไป

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้พื้นที่สาธารณะเพื่อการนันทนาการในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก
2. เพื่อศึกษาตำแหน่งที่ตั้งรวมทั้งวิเคราะห์ปัจจัยเชิงพื้นที่ที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้พื้นที่เพื่อการนันทนาการในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก

นิยามศัพท์เฉพาะ

สวนสาธารณะ (parks หรือ public parks) หมายถึงบริเวณสาธารณะที่ภาครัฐ ซึ่งส่วนใหญ่มักเป็นหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) หรือองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จัดให้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจแก่ประชาชนตามชุมชนและเมืองต่าง ๆ โดยรัฐเป็นเจ้าของและเป็นผู้ดูแลรักษา ปัจจุบัน การจัดที่พักผ่อนหย่อนใจถือเป็นหน้าที่ของรัฐ แต่สวนสาธารณะในความหมายนี้ อาจจัดสร้างโดยเอกชนแล้วอุทิศให้แก่ประชาชนก็ได้

พฤติกรรม (behavior) หมายถึง การแสดงและกิริยาท่าทางซึ่งสิ่งมีชีวิต ระบบหรืออัตลักษณ์ประติษฐ์ ที่เกิดร่วมกันกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งรวมระบบอื่นหรือสิ่งมีชีวิตโดยรวมเช่นเดียวกับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ พฤติกรรมเป็นการตอบสนองของระบบหรือสิ่งมีชีวิตต่อสิ่งเร้าหรือการรับเข้าทั้งหลาย ไม่ว่าจะเป็นภายในหรือภายนอก มีสติหรือไม่มีสติระลึก ชัดเจนหรือแอบแฝง และโดยตั้งใจหรือไม่ได้ตั้งใจ

พื้นที่ศึกษาและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ขอบเขตพื้นที่ศึกษา

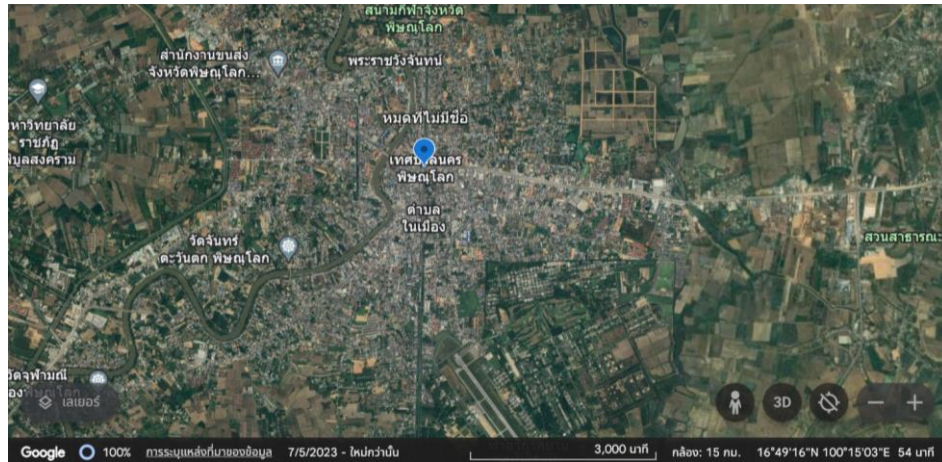
พื้นที่ศึกษาตั้งอยู่ในอำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก มีพื้นที่ 18.26 ตารางกิโลเมตรครอบคลุมพื้นที่ตำบลในเมืองทั้งตำบล อยู่ในบริเวณตอนบนของภาคกลางของประเทศไทย

ทิศเหนือ ติดต่อกับ เทศบาลตำบลหัวรอ และเทศบาลเมืองอรัญญิก

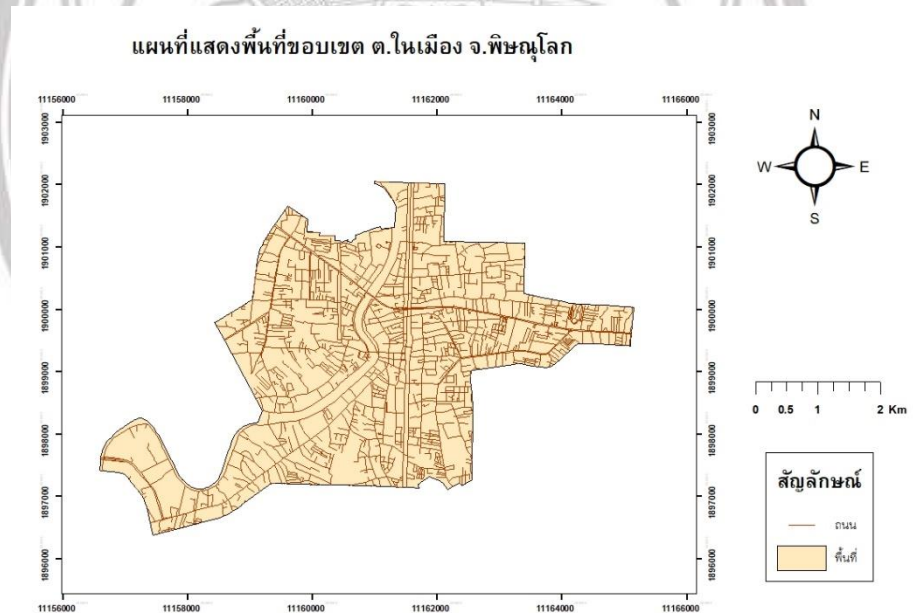
ทิศใต้ ติดต่อกับ เทศบาลตำบลท่าทอง และองค์การบริหารส่วนตำบลวัดจันทร์

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ เทศบาลเมืองอรัญญิก

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ เทศบาลตำบลท่าทอง และเทศบาลตำบลบ้านคลอง

ภาพ 1 แสดงตำแหน่งที่ตั้งเทศบาลนครพิษณุโลก

ภาพ 2 แสดงขอบเขต ต.ในเมือง

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการศึกษารั้วนี้ได้ศึกษาและเก็บข้อมูลภาคสนามของพื้นที่สวนสาธารณะ ตลอดจนการสำรวจพฤติกรรมการใช้พื้นที่สวนสาธารณะและสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของผู้เข้าใช้แต่ละพื้นที่ ใช้เวลาในการเก็บข้อมูลตลอดทั้งสัปดาห์ ช่วงเวลาที่เก็บข้อมูลคือ 16:30 น. -18:00 น.

แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้พื้นที่

การศึกษาพฤติกรรมการใช้พื้นที่สาธารณะเพื่อการนันทนาการและการพักผ่อนหย่อนใจ รวมทั้งปัจจัยที่ทำให้เกิดการใช้พื้นที่ ในการวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษาเอกสาร แนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- ความเป็นมาของพื้นที่เพื่อการนันทนาการและการพักผ่อนหย่อนใจ
- กิจกรรมนันทนาการและพื้นที่เพื่อการนันทนาการ
- ประโยชน์ของการใช้พื้นที่เพื่อการนันทนาการและการพักผ่อนหย่อนใจ
- งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความเป็นมาของพื้นที่เพื่อการนันทนาการและการพักผ่อนหย่อนใจ

สวนสาธารณะเกิดขึ้นครั้งแรกในประเทศอังกฤษ ช่วงการปฏิวัติอุตสาหกรรม ตรงกับช่วงระหว่างกลางสมัยกรุงธนบุรีถึงต้นสมัยรัตนโกสินทร์ มีแรงงานอพยพเข้ามาทำงานในเมืองเป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดเป็นชุมชนแออัดที่ขาดสุขลักษณะขึ้นมา ด้วยพื้นที่แออัดตรงนั้นไม่เพียงพอต่อการพักผ่อน พวกเขาจึงเริ่มบุกกรุกสวนของชนชั้นสูง เกิดเป็นคติบ่อยครั้ง สุดท้ายจึงมีการเรียกร้องให้เปิดอุทยานให้ประชาชนเข้าไปใช้งาน โดยสมัยนั้นจะเรียกกันว่า **อุทยานประชาชน** แล้วก็ผันมาเรียกว่า **สวนสาธารณะ** อย่างทุกวันนี้ในเวลาต่อมา

ประเทศไทยสวนสาธารณะเกิดขึ้นครั้งแรกในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ได้พระราชทานที่ดิน 360 ไร่ ที่ทุ่งศาลาแดงสำหรับสร้างให้เป็นสวนสาธารณะ เรียกกันทั่วไปว่า **สวนลุมพินี** เพื่อให้ประชาชนพักผ่อนอย่างเช่นในต่างประเทศ สวนลุมพินีจึงเป็นสวนสาธารณะแห่งแรกของประเทศไทย

1. กิจกรรมนันทนาการ พื้นที่เพื่อการนันทนาการและการพักผ่อนหย่อนใจ

1.1 กิจกรรมนันทนาการ

กิจกรรมนันทนาการ ได้แก่ ลักษณะการพักผ่อนหย่อนใจที่มนุษย์มีความพอใจที่จะเลือกพักผ่อนในเวลาว่างตามหลักของนักนันทนาการ (Brian Hackett, 1971: 35) ได้จำแนกไว้มี 2 ประเภท ดังนี้

1.1.1การพักผ่อนหย่อนใจแบบผ่อนคลาย (Passive Recreation) เป็นการพักผ่อน แบบสบายๆ เป็นการออกกำลังกายเบาๆ ไม่ได้ออกกำลังกายมาก เช่น การนั่งเล่น เดินเล่น ฟังเพลง เล่นอนไลน์ เป็นต้น

1.1.2การพักผ่อนแบบมีการเคลื่อนไหว (Active Recreation) เป็นกิจกรรมที่ต้องออกแรง หรือการออกกำลังกายหนักๆ เช่น วิ่งเล่น เล่นกีฬาชนิดต่างๆ

(นิลกุล คลองเวสสะ, 2544) ซึ่งอ้างอิงถึงการศึกษาของ (Hester, 1975) กล่าวถึงการ จำแนกกิจกรรมนันทนาการในสวนสาธารณะและพื้นที่นันทนาการไว้หลากหลายมากขึ้น ดังนี้

1.กิจกรรมนันทนาการด้านออกกำลังกาย

เป็นกิจกรรมที่เป็นแรงจูงใจในการลดความเครียดและความกดดันต่างๆ มีตั้งแต่แบบ เบา เช่น รำมวยจีน แบบปานกลาง เช่น ปั่นจักรยานเดิน ออกกำลังกาย ซึ่งการออกกำลังกายบาง ประเภทจะรวมไปกับกิจกรรมนันทนาการประเภทแข่งขันและทำทนาย

2.กิจกรรมนันทนาการด้านความสงบของจิตใจ

เป็นกิจกรรมที่ทำตามลำพัง เช่น การนั่งสมาธิ การเดินเล่น การนั่งเล่น ซึ่งเกิดขึ้นในที่ สาธารณะร่วมกับบุคคลอื่นที่ไม่รู้จัก แต่สามารถเกิดความเป็นส่วนตัวในที่สาธารณะได้

3.กิจกรรมนันทนาการด้านสังคม

เป็นกิจกรรมที่มีได้ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปจนถึงกลุ่มใหญ่ กิจกรรมทางสังคมเป็นกิจกรรมที่อยู่ในสวนสาธารณะมาโดยตลอดเพื่อสนองความต้องการเชิงสังคมของมนุษย์

4.กิจกรรมนันทนาการด้านการเรียนรู้และประสบการณ์ใหม่

เป็นกิจกรรมที่เกิดจากลักษณะนิสัยชอบสำรวจ ชอบเรียนรู้ในสิ่งใหม่ๆ ของมนุษย์ " แต่ก่อนกิจกรรมประเภทนี้ได้รับความสนใจในเฉพาะวงการศึกษามาก จนในปี 1960s US National Park Service ได้ศึกษาระบบในอุทยานแห่งชาติ และเผยแพร่หนังสือ Interpreting Our Heritage ทำให้ได้รับความสนใจมากขึ้นในสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ

5.กิจกรรมนันทนาการด้านการแข่งขันด้านการทำทนาย

เป็นกิจกรรมที่เกิดจากลักษณะนิสัยพื้นฐานของมนุษย์ เป็นการแข่งขันตั้งแต่กับตนเอง จนแข่งกับคนอื่น เป็นกิจกรรมสนองทั้งในเรื่องการออกกำลังกายและการแข่งขัน แต่บางประเภท ไม่มีการออกแรงเป็นการแข่งขันล้วน ๆ เช่น ไพ่ เกมกระดานต่างๆ

6.กิจกรรมนันทนาการด้านการล่า

แต่ก่อนมนุษย์ดำรงชีพด้วยการล่าสัตว์ ต่อมาการล่าสัตว์กลายเป็นเกมของชนชั้นสูงใน ยุโรป ปัจจุบันมนุษย์ไม่สามารถล่าสัตว์เป็นเกมได้ แต่ยังมีลักษณะนิสัยนี้ปรากฏให้เห็นในกิจกรรม ประเภทต่างๆ เช่น ตกปลา

1.2 พื้นที่เพื่อการนันทนาการ

บังอร วิจิตรกุลสวัสดิ์ (2544) ได้ให้ความหมายเขตพื้นที่เพื่อการนันทนาการ แบ่ง ได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

- 1) เขตนันทนาการแบบสงบเงียบ หมายถึง เขตการพักผ่อนหย่อนใจแบบที่ไม่มีการออกกำลังกาย (passive) เน้นอยู่ใกล้ธรรมชาติ เพื่อผ่อนคลายความเครียด และความเหนื่อยล้า เป็นการพักผ่อนทางจิตใจโดยใช้สภาพแวดล้อมของธรรมชาติช่วยปรับสภาพจิตใจให้สนุกเพลิดเพลิน พื้นที่ ลักษณะที่มีสภาพภูมิทัศน์ทางธรรมชาติที่สวยงามให้ความรู้ สึกด้านสุนทรียภาพแก่จิตใจ
- 2) เขตนันทนาการแบบใช้กำลัง หมายถึง เขตการพักผ่อนหย่อนใจแบบที่ต้องออกกำลังกาย ออกกำลังกาย (active) มักเป็นพื้นที่ที่แยกออกมาจากเขตของการนันทนาการแบบสงบเงียบ โดยการอาศัยลักษณะทางภูมิทัศน์เป็นขอบเขตของการใช้งาน

1.3 การพักผ่อนหย่อนใจ

เอื้อมพร วิสมหมาย(2527) ได้แบ่งประเภทของการพักผ่อนใจออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. การพักผ่อนหย่อนใจนอกอาคาร (Outdoor Recreation)

- การพักผ่อนหย่อนใจนอกอาคารที่เป็นสาธารณะ (Outdoor Public)
- การพักผ่อนหย่อนใจภายนอกอาคารที่เป็นส่วนตัว (Outdoor Private)

2. การพักผ่อนหย่อนใจภายในอาคาร (Indoor Recreation)

- การพักผ่อนหย่อนใจภายในอาคารที่เป็นสาธารณะ (Indoor Public)
- การพักผ่อนหย่อนใจภายในอาคารที่เป็นส่วนตัว (Indoor Private)

1.4 ประโยชน์ของการใช้พื้นที่เพื่อการนันทนาการและการพักผ่อนหย่อนใจ

การนันทนาการนั้น มีประโยชน์และคุณค่ายิ่งสำหรับชีวิตมนุษย์ไม่ว่ากิจกรรมนั้นจะเป็นกิจกรรมในลักษณะใด ล้วนแต่เป็นการพัฒนาและเสริมสร้างอารมณ์ สุข สนุกสนาน เพลิดเพลินทั้งสิ้น และยังมีส่วนช่วยในเรื่องของการ บำบัดเติมเต็มในส่วนที่ขาดแคลนทั้งทางร่างกายและจิตใจ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาพฤติกรรมการใช้พื้นที่สาธารณะในเขตเมืองของผู้สูงอายุ กรณีศึกษา เขตเทศบาลนครขอนแก่น
The Study of Elderly Behavior in Urban Public Space Using Case Study Khonkaen Municipal Area สุทธิเขต เวฬุวนารักษ์ (Suphichet Weluwanarak) ดร.มนสิชา เพชรานนท์ (Dr.Monsicha Bejrananda)

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอพฤติกรรมการใช้พื้นที่สวนสาธารณะของผู้สูงอายุ เพื่อเป็นข้อมูล พื้นฐานในการปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาพื้นที่สวนสาธารณะให้เหมาะสมกับการใช้งานของผู้สูงอายุในอนาคต โดยทำการสอบถามผู้สูงอายุที่เข้ามาใช้พื้นที่สวนสาธารณะภายในเขตเทศบาลนครขอนแก่น ทั้ง 6 แห่ง จำนวน 400 คน เกี่ยวกับการใช้พื้นที่สวนสาธารณะในประเด็นต่างๆ เช่น กิจกรรมที่เกิดขึ้นในสวนสาธารณะ ปัญหาและอุปสรรคที่ในการใช้งาน สวนสาธารณะ รวมทั้งข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและพัฒนาพื้นที่สวนสาธารณะเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของ ผู้สูงอายุ เป็นต้น ผลการศึกษาพบว่าเพศและช่วงอายุของผู้สูงอายุมีผลต่อลักษณะการใช้งานสวนสาธารณะที่แตกต่างกันของ ผู้สูงอายุ ในด้าน ความถี่ในการใช้งาน กิจกรรมที่เกิดขึ้นและปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดจากการใช้งานสวนสาธารณะ

ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้พื้นที่เพื่อการนันทนาการ: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยนเรศวร ธิติรัตน์ แสนพิม
การศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้พื้นที่เพื่อการนันทนาการ: กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวรมี
วัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้พื้นที่เพื่อการนันทนาการและ การพักผ่อนหย่อนใจภายใน
มหาวิทยาลัยนเรศวร 2) เพื่อศึกษาตำแหน่งที่ตั้ง รวมทั้งวิเคราะห์ปัจจัยเชิง พื้นที่ที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้พื้นที่
เพื่อการนันทนาการและการพักผ่อนหย่อนใจภายในมหาวิทยาลัยนเรศวร ซึ่งประกอบไปด้วยสถานที่ 4 แห่งภายใน
มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้แก่ 1) หอพระเทพฯ และลาน สมเด็จฯ 2) วิทยาลัยพลังงาน 3) อ่างเก็บน้ำหน้า NU
Dorm และ 4) อ่างเก็บน้ำมหาวิทยาลัยนเรศวร ผลที่ได้จากการศึกษานี้จะเป็นแนวทางให้ กับมหาวิทยาลัยนเรศวร
ในการแก้ปัญหาข้อบกพร่องที่เกิดขึ้น ตลอดจนเป็นข้อมูลพื้นฐานที่จะใช้ในการพัฒนาพื้นที่ต่อไปในอนาคต

กิจกรรมและปัจจัยทางกายภาพในพื้นที่สาธารณะเมืองเก่านครศรีธรรมราช The Activities and Physical Factors of Public Space in Nakhon Si Thammarat Old Town มลชฎาภร สุขการ พรทิพย์ กิมนวน

บทความวิจัยนี้มุ่งเน้นการศึกษากิจกรรมและปัจจัยทางกายภาพที่มีอิทธิพลต่อการใช้งานในพื้นที่สาธารณะเมืองเก่า นครศรีธรรมราช โดยศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความหมายประเภทพื้นที่สาธารณะ รูปแบบกิจกรรมในพื้นที่ สาธารณะ 3 รูปแบบ และปัจจัยทางกายภาพส่งผลต่อความสำเร็จในการใช้งานพื้นที่สาธารณะ 8 ปัจจัย การวิจัยนี้ ใช้วิธีการทบทวนวรรณกรรมเพื่อคัดเลือกตัวอย่างในพื้นที่สาธารณะเมืองเก่านครศรีธรรมราช จำนวน 19 แห่ง และสำรวจกายภาพซึ่งสามารถ จัดกลุ่มพื้นที่สาธารณะตามประโยชน์ใช้สอยได้ 5 ประเภท คือ พื้นที่สาธารณะเชิง ประวัติศาสตร์เมือง พื้นที่สาธารณะเชิง ราชการ พื้นที่สาธารณะเชิงนันทนาการ พื้นที่สาธารณะเชิงประวัติศาสตร์ ผสมนันทนาการเมือง และพื้นที่เชิงประวัติศาสตร์ ผสมราชการและนันทนาการเมือง

สิ่งดึงดูดใจต่อพฤติกรรมการเข้าใช้พื้นที่สวนสาธารณะ กรณีศึกษา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี Attractive element for using public park : a case study of Rajamangala University of Technology Thanyaburi. ณ-ณรี แก่นทอง Nacherree Kanthong

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบทางกายภาพของสวนสาธารณะภายในสถานศึกษาที่มีผลกระทบต่อ การรับรู้ของผู้ใช้งาน โดยเฉพาะองค์ประกอบที่ดึงดูดความสนใจของผู้ใช้งาน ทั้งการรับรู้เชิงบวกและลบ ตลอดจน ศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ใช้งาน อาทิสภาพการเรียน เพศชาย-หญิง ของนักศึกษา จำนวน 178 คน ที่มีต่อการรับรู้ องค์ประกอบทางกายภาพของพื้นที่ โดยงานวิจัยนี้เลือกกรณีศึกษา คือ พื้นที่ สวนสาธารณะภายในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ธัญบุรีและใช้วิธีการสำรวจข้อมูลด้วยวิธีการแบบ CEMs ผลจากการศึกษา พบว่า สามารถจำแนกองค์ประกอบทางกายภาพที่พบ จากการเก็บข้อมูลได้เป็น 28 หมวดหมู่ย่อย และเรียงลำดับตามจำนวนที่พบ (>5%) ได้ดังนี้ ไม้พุ่ม ไม้ประดับ > คูน้ำ > ทางเท้า > ต้นไม้ใหญ่ > สนามหญ้า > ประติมากรรม > งานระบบ > หอประชุม > สระน้ำ > ถังขยะ โดยหมวดหมู่ไม้พุ่มและไม้ประดับ คือ องค์ประกอบที่ส่งผลต่อการรับรู้เชิงบวกมากที่สุด ในขณะที่หมวดหมู่ทางเท้า ส่งผลต่อการรับรู้เชิงลบมากที่สุด และจากการ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ตัวแปรด้วยสถิติChi-Square พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศของผู้ใช้งานมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ที่ แตกต่างกันต่อองค์ประกอบทางกายภาพที่พบมาก ในขณะที่ปัจจัยส่วนบุคคลด้านสาขา การเรียนไม่มีความสัมพันธ์

พฤติกรรมการใช้สวนสาธารณะและสภาพแวดล้อมทางภูมิทัศน์ กรณีศึกษา สวนรมณี นาถ, ภาควิ ศรีอ่อน,
ปริญญาภูมิศาสตร์สถาปัตยกรรมศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาภูมิ สถาปัตยกรรม ภาควิชาการออกแบบและ
วางผังชุมชนเมือง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศิลปากร, 2555

การวิจัยนี้ได้ศึกษาพฤติกรรมการใช้ สวนสาธารณะและสภาพแวดล้อมทางภูมิทัศน์ กรณีศึกษาสวนรมณีนาถ มี
วัตถุประสงค์ของศึกษามี 4ข้อ คือ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน พฤติกรรมการใช้พื้นที่จริงของผู้ใช้สวนสาธารณะระดับ
ชุมชนที่เป็นกรณีศึกษาในครั้งนี้ 2) ศึกษาปัจจัยทางกายภาพที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้ พื้นที่ของผู้เข้าในการ
ทำกิจกรรมต่างๆและลักษณะในการทำกิจกรรม ต่างๆในสวนสาธารณะ 3) ศึกษาลักษณะพื้นที่สวนสาธารณะ
บริเวณที่มีผู้ใช้งานมาก-น้อย และบริเวณ 14 ที่ไม่มีการใช้งาน 4) สรุปและวิเคราะห์ผลที่ได้เพื่อเสนอแนะแนวทาง
ในการออกแบบสวนสาธารณะที่เหมาะสมกับพฤติกรรมของผู้ใช้งาน และเป็นแนวทางในการศึกษาการออกแบบ
หรือปรับปรุง สวนสาธารณะที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

ระเบียบวิธีวิจัย

วิจัยที่ใช้วิธีการ การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)การวิจัยเชิงสำรวจ เป็นกระบวนการแสวงหา
สารสนเทศเกี่ยวกับ ความคิด ความเห็น ความรู้สึก ความเชื่อ เจตคติ หรือพฤติกรรมกระทำของสาธารณชนต่อ
ปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นแล้วหรือยังไม่เกิดขึ้นก็ได้ โดยใช้วิธีการสำรวจ สอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บ
รวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติเพื่อสรุปผลการสำรวจ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Copyright by Naresuan University

All rights reserved

ขั้นตอนการดำเนินการ

มหาวิทยาลัยนเรศวร

Copyright by Naresuan University

All rights reserved

ข้อมูลการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรกลุ่มเป้าหมายสำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ประชาชนในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก ที่มาใช้บริการสวนชมนาน และ สวนเฉลิมพระเกียรติฯ 80 พรรษา(เรือนแพ) เป็นจำนวนผู้ใช้งานเฉลี่ยต่อวัน ดังนี้ 1.สวนชมนาน มีจำนวนผู้ใช้งานเฉลี่ย 528 คนต่อวัน 2.สวนเฉลิมพระเกียรติฯ 80 พรรษา(เรือนแพ) มีจำนวนผู้ใช้งานเฉลี่ย 1,654 คนต่อวัน (www.activethai.org ข้อมูลส่วนนี้เกิดจากการเก็บข้อมูลภาคสนามด้วยเครื่องมือสังเกตการณ์อย่างเป็นระบบ System of Observing Play and Recreation in Communities (SOPARC) ร่วมกับการใช้โปรแกรมประมาณการจำนวนผู้ใช้สวนในพื้นที่ที่ไม่ได้เก็บข้อมูล คำนวณจากสวนสาธารณะที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน)

กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างและการสุ่มตัวอย่าง

กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากประชากรในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก กรณีไม่ทราบจำนวนประชากรที่เข้าไปใช้บริการสวนสาธารณะที่แน่นอน การกำหนดขนาดตัวอย่าง ได้จากการคำนวณด้วยสูตรของ Taro Yamane (1973)

ดังนั้นแทนค่าตามสูตรจะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

$$n = \frac{528}{1+528(0.5)^2}$$

$$n = 227.59 \text{ ตัวอย่าง}$$

$$n = \frac{1654}{1+1654(0.5)^2}$$

$$n = 322.10 \text{ ตัวอย่าง}$$

โดยที่ในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างนั้นได้ให้ความคลาดเคลื่อนในการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้เท่ากับ 0.05 ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างจากประชากร

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

- 1) เอกสาร งานวิจัย บทความและวารสารที่มีความเกี่ยวข้อง
- 2) แผนที่ขอบเขตชุมชนจากเทศบาลนครพิษณุโลก
- 3) แบบสอบถามจาก google form

4) โปรแกรม QGIS และ โปรแกรม ARCMAP

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) เครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจ คือ การลงสำรวจภาคสนามใช้เครื่องมือในการสำรวจ คือ การสังเกตการณ์ สังเกตกิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ โดยใช้แบบสอบถามจาก google form ที่สร้างขึ้น และสังเกตลักษณะทางกายภาพของพื้นที่เพื่อทำการบันทึกข้อมูล.

2) การสังเกตการณ์เบื้องต้น (Pilot Observation) เป็นการสังเกตสภาพ พื้นที่และลักษณะการใช้งานพื้นที่ของผู้เข้าใช้โดยมองแบบภาพรวม คือสังเกตจากพื้นที่ศึกษา ทุกแห่ง การสังเกตการณ์นี้เพื่อที่จะได้เป็นแนวทางในการสังเกตการณ์อย่างละเอียดต่อไป วิธีการสังเกตข้อมูลเบื้องต้นคือ เดินสังเกตในแต่ละพื้นที่ เพื่อดูกิจกรรมที่เกิดขึ้นในภาพรวม

3) การสัมภาษณ์ (Interview) คือการสำรวจภาคสนามอีกอย่างหนึ่ง คำถามที่ใช้ ในการสัมภาษณ์จะถามถึง การเข้าใช้งานพื้นที่บ่อยแค่ไหน กิจกรรมที่ผู้เข้าใช้นิยมทำ ผู้เข้าใช้เป็นคนในพื้นที่หรือไม่ ความพอใจในการใช้พื้นที่และความคิดเห็นเพิ่มเติม เกี่ยวกับพื้นที่ การสัมภาษณ์ลักษณะนี้ใช้เพื่อสนับสนุนข้อมูลจากการสังเกตการณ์

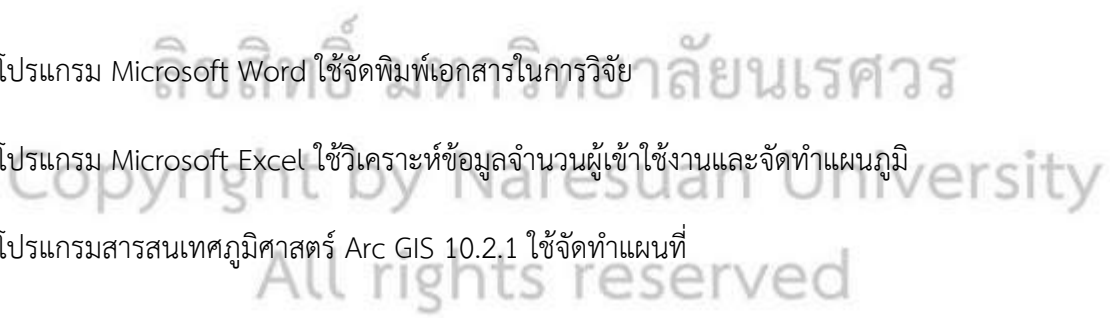
เทคนิควิธีการทางภูมิศาสตร์ที่ใช้

- 1) การออกภาคสนามการสำรวจพื้นที่จริงเพื่อศึกษาหรือเก็บข้อมูลต่างๆตามวัตถุประสงค์
- 2) การสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

โปรแกรมที่ใช้ในการวิเคราะห์

- โปรแกรม Microsoft Word ใช้จัดพิมพ์เอกสารในการวิจัย
- โปรแกรม Microsoft Excel ใช้วิเคราะห์ข้อมูลจำนวนผู้เข้าใช้งานและจัดทำแผนภูมิ
- โปรแกรมสารสนเทศภูมิศาสตร์ Arc GIS 10.2.1 ใช้จัดทำแผนที่

ผลการศึกษา

การสังเกตกิจกรรมในพื้นที่เพื่อการนันทนาการและการพักผ่อนหย่อนใจโดยการสังเกต กิจกรรมที่เกิดขึ้นคร่าวๆเพื่อมองภาพรวมทั้งหมดก่อนทำการสำรวจแบบลงรายละเอียดที่ลึกกว่านี้ การสังเกตเบื้องต้นนี้จะสามารถสรุปประเภทของกิจกรรมที่เกิดขึ้น และกลุ่มผู้ใช้งานพื้นที่ ดังนี้

ประเภทกลุ่มผู้ใช้งาน

จากการสังเกตเบื้องต้นพบว่ากลุ่มผู้ใช้งานส่วนมากเป็น นักเรียน/นักศึกษา, พนักงานบริษัท และค้าขาย/เจ้าของกิจการ

ประเภทของกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่

สามารถแบ่งกิจกรรมออกเป็นสองประเภท คือ กิจกรรมประเภทพักผ่อนหย่อนใจ (Passive Recreation) และกิจกรรมประเภทออกกำลังกาย (Active Recreation) จากการสังเกตเบื้องต้นพบกิจกรรมที่เกิดขึ้น 9 กิจกรรม แบ่งตามประเภทได้ ดังนี้

1. กิจกรรมประเภทพักผ่อนหย่อนใจ (Passive Recreation) ประกอบด้วย กิจกรรมนั่งเล่น/นั่งคุยกับเพื่อนหรือครอบครัว, กิจกรรมให้อาหารปลา, กิจกรรมพาสัตว์เลี้ยงมาเดินเล่น และกิจกรรมถ่ายรูป
2. กิจกรรมประเภทออกกำลังกาย (Active Recreation) ประกอบด้วย กิจกรรมเดิน/วิ่งออกกำลังกาย, กิจกรรมออกกำลังกายโดยใช้อุปกรณ์, กิจกรรมออกกำลังกายแบบออกแรง (เช่น แอโรบิค เป็นต้น), กิจกรรมเล่นกีฬาแบบเป็นกลุ่ม (เช่น แบดมินตัน เป็นต้น) และกิจกรรมปั่นจักรยาน

ภาพ 3 นั่งเล่น

ภาพ 4 ให้อาหารปลา

ภาพ 5 พาสัตว์เลี้ยงมาเดินเล่น

All rights reserved

ภาพ 6 เดิน/วิ่ง

ภาพ 7 ออกกำลังกายโดยใช้อุปกรณ์

ภาพ 8 แอโรบิก

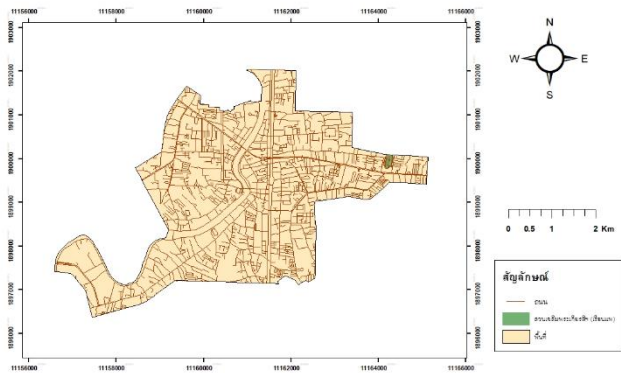
ภาพ 9 แบทมินตัน

ภาพ 10 ปั่นจักรยาน

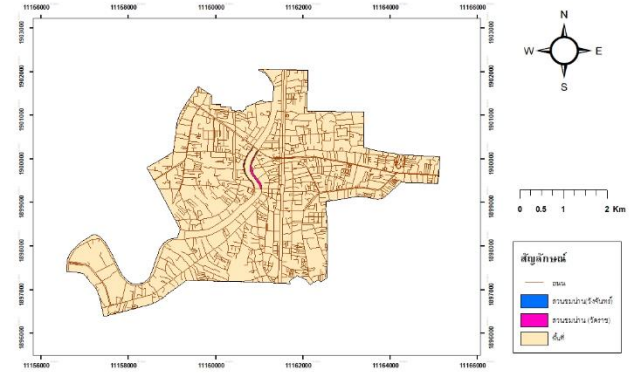
สรุปผลสำรวจ

แผนที่แสดงตำแหน่งที่ตั้ง สวนเฉลิมพระเกียรติฯ (เรือนแพ)

ภาพ 11 แผนที่ตั้งสวนเรือนแพ

แผนที่แสดงตำแหน่งที่ตั้ง สวนชมพูน่านเฉลิมพระเกียรติ

ภาพ 12 แผนที่ตั้งสวนชมพูน่าน

ตาราง 1 แสดงจำนวนผู้ใช้งานกิจกรรมต่างๆในแต่ละช่วงวันคิดเป็นร้อยละ พื้นที่สวนเฉลิมพระเกียรติฯ

กิจกรรมที่เกิดขึ้น	ช่วงวัน	
	วันธรรมดา	วันหยุดสุดสัปดาห์
นั่งเล่น/นั่งคุย	12.41%	9.31%
ให้อาหารปลา	7.14%	4.34%
พาสัตว์เลี้ยงมาเดินเล่น	5.89%	3.10%
ถ่ายรูป	5.89%	4.34%
เดิน/วิ่ง	10.24%	14.28%
ออกกำลังกายโดยใช้อุปกรณ์	5.58%	3.10%

แอโรบิค	1.55%	4.03%
เล่นกีฬา	2.79%	2.79%
ปั่นจักรยาน	1.55%	2.48%
รวม	100%	100%

ในวันธรรมดาพบว่ากิจกรรมนั่งเล่น/นั่งคุย คือกิจกรรมที่ผู้เข้าใช้ให้ความนิยมมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 12.41 ถัดมาคือ เดิน/วิ่งร้อยละ 10.24 ให้อาหารปลาร้อยละ 7.14 พาสัตว์เลี้ยงมาเดินเล่นและถ่ายรูปร้อยละ 5.89 ออกกำลังกายโดยใช้อุปกรณ์ร้อยละ 5.58 เล่นกีฬาร้อยละ 2.79 แอโรบิคและปั่นจักรยานคิดเป็นร้อยละ 1.55 ตามลำดับ

วันหยุดสุดสัปดาห์พบว่าผู้เข้าใช้งานกิจกรรมเดิน/วิ่ง คือกิจกรรมที่ผู้เข้าใช้ให้ความนิยมมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 14.28 ถัดมาคือ นั่งเล่น/นั่งคุยร้อยละ 9.31 ให้อาหารปลาและถ่ายรูปร้อยละ 4.34 แอโรบิคร้อยละ 4.03 พาสัตว์เลี้ยงมาเดินเล่นและออกกำลังกายโดยใช้อุปกรณ์ร้อยละ 3.10 เล่นกีฬาร้อยละ 2.79 และปั่นจักรยานคิดเป็นร้อยละ 2.48 ตามลำดับ

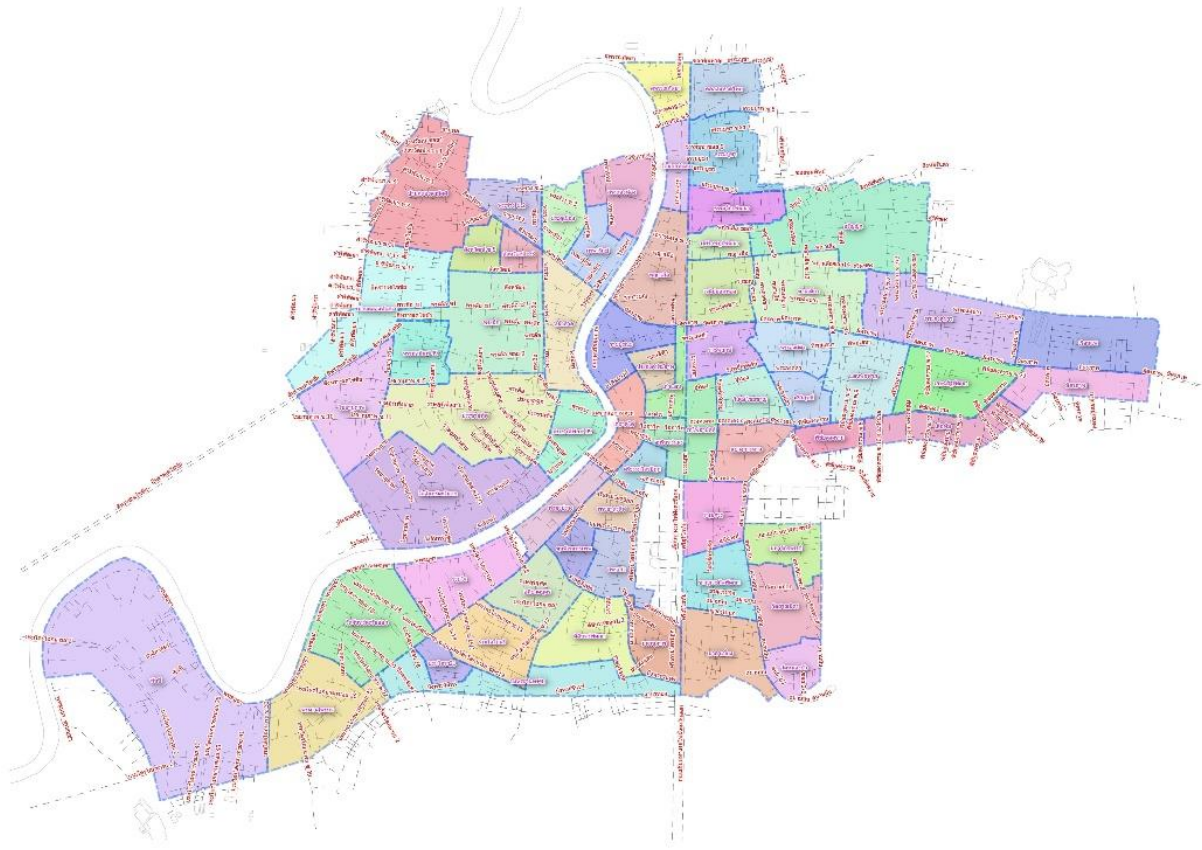
ตาราง 2 แสดงจำนวนผู้ใช้งานกิจกรรมต่างๆในแต่ละช่วงวันคิดเป็นร้อยละ พื้นที่สวนชมนาน

กิจกรรมที่เกิดขึ้น	ช่วงวัน	
	วันธรรมดา	วันหยุดสุดสัปดาห์
นั่งเล่น/นั่งคุย	15.81%	22.40%
ถ่ายรูป	6.59%	7.90%
เดิน/วิ่ง	10.98%	19.33%
แอโรบิค	5.27%	7.46%
เล่นกีฬา	2.19%	3.07%
รวม	100%	100%

ในวันธรรมดาพบว่ากิจกรรมนั่งเล่น/นั่งคุย คือกิจกรรมที่ผู้เข้าใช้ให้ความนิยมมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 15.81 ถัดมาคือ เดิน/วิ่งร้อยละ 10.98 ถ่ายรูปร้อยละ 6.59 แอโรบิคร้อยละ 5.27 และเล่นกีฬาคิดเป็นร้อยละ 2.19 ตามลำดับ

วันหยุดสุดสัปดาห์พบว่าผู้เข้าใช้งานกิจกรรมนั่งเล่น/นั่งคุย คือกิจกรรมที่ผู้เข้าใช้ให้ความนิยมมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 22.40 ถัดมาคือ เดิน/วิ่งร้อยละ 19.33 ถ่ายรูปร้อยละ 7.90 แอโรบิคร้อยละ 7.46 และเล่นกีฬาคิดเป็นร้อยละ 3.07ตามลำดับ

การวิเคราะห์ขอบเขตการให้บริการของสวนสาธารณะ

ภาพ 13 แผนที่ชุมชน ต.ในเมือง พิษณุโลก

ตาราง 1 แสดงชุมชนของผู้มาใช้บริการ คิดเป็นร้อยละ และระยะทางมาสวนเฉลิมพระเกียรติฯ

ชุมชนของผู้มาใช้บริการ	ร้อยละ	ระยะทาง
อรัญญิก	6.9%	2.4 กม.
ราชพฤกษ์	5.2%	2.5 กม.
มิตรภาพ	4.8%	2.7 กม.
พระองค์ขาว	4.4%	1.8 กม.
พระลือ	4.0%	5.1 กม.
คลองมหาไทย	4.0%	4.8 กม.
เรือนแพ	4.0%	4.4 กม.
เกษมรัฐพัฒนา	3.6%	2.5 กม.
ศรีวิสุทธิ	3.6%	2.2 กม.
ตาลเดี่ยว	3.6%	2.6 กม.
แสนพลพ่าย	3.2%	2.2 กม.
เสรีราษฎร์พัฒนา	2.8%	3.7 กม.
เจดีย์ยอดทอง	2.8%	3.2 กม.

พิชัยสงคราม	2.4%	3.7 กม.
ธรรมบูชา	2.4%	3.5 กม.
ประชาชนอุทิศ	2.4%	6.1 กม.
บ้านคลองพัฒนา	2.0%	5.3 กม.
ธรรมจักรพัฒนา	2.0%	4.0 กม.
วัดน้อยพัฒนา	2.0%	4.0 กม.
วัดหนองบัว	2.0%	4.7 กม.
วิเศษไชยชาญ	2.0%	3.8 กม.
พระองค์ดำ	2.0%	2.7 กม.
มาลาเป็ยง	1.6%	4.8 กม.
ร่วมใจ	1.6%	6.8 กม.
บรมไตรโลกนารถ 21	1.6%	6.8 กม.
สุพรรณกัลยา	1.6%	4.7 กม.
เสื่อทิม	1.6%	2.8 กม.
กัลยาณมิตร	1.6%	4.8 กม.
พันปี	1.2%	8.8 กม.
วัดจันทร์ตะวันออก	1.2%	7.5 กม.
ท่ามะปราง	1.2%	4.9 กม.
ศรีธรรมไตรปิฎก	1.2%	4.9 กม.
วัดจันทร์ตะวันตก	1.2%	6.1 กม.
ประตู่เมือง	1.2%	4.9 กม.
สิงห์วัฒน์ ซอย 3	1.2%	6.0 กม.
ราชบุรณะ	1.2%	3.4 กม.
พญาเสือ	1.2%	2.9 กม.
ชาญเวชกิจพัฒนา	1.2%	4.1 กม.
รามศวร	1.2%	4.1 กม.
เจ้าพระยา	0.8%	4.0 กม.
มหาจักรพรรดิ	0.8%	4.0 กม.
พุทธบูชา	0.4%	3.8 กม.
มหาธรรมราชา	0.4%	3.6 กม.
พระยาสุวรรณ	0.4%	3.9 กม.
อภิชาติบุตร	0.4%	5.9 กม.
เทพารักษ์	0.4%	4.6 กม.
ไชยนาภาพ	0.4%	6.9 กม.
บ้านคลองสามัคคี	0.4%	5.3 กม.
รวม	100%	

จากการสอบถามผู้มาใช้บริการ พบว่า ผู้มาใช้บริการสวนเฉลิมพระเกียรติฯ (เรือนแพ) มาจากชุมชน
 อรัญญิก มากที่สุด (ระยะทางจากสวน 2.4 กม.) รองลงมาคือ ชุมชนราชพฤกษ์ (ระยะทางจากสวน 2.5 กม.) และ
 ชุมชนมิตรภาพ (ระยะทางจากสวน 2.7 กม.) โดยคิดเป็นร้อยละ 6.9% , 5.2% ,4.8% ตามลำดับ

ตาราง2 แสดงชุมชนของผู้มาใช้บริการ คิดเป็นร้อยละ และระยะทางมาสวนชมน่าน

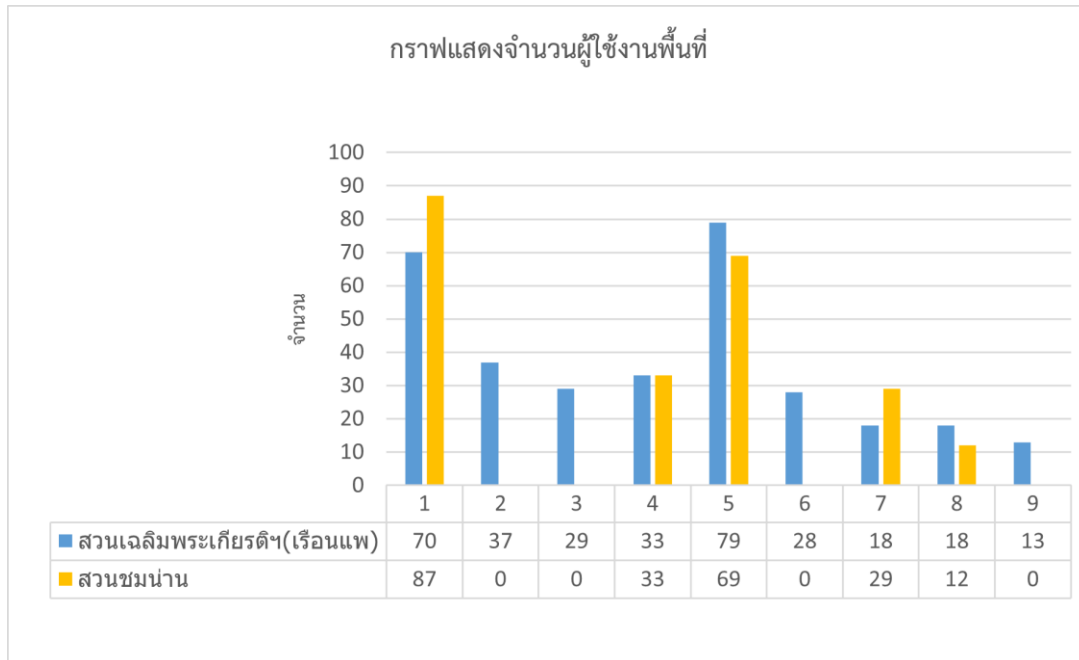
ชุมชนของผู้มาใช้บริการ	ร้อยละ	ระยะทาง
พญาเสือ	14.49%	1.7 กม.
พระลือ	14.49%	2.8 กม.
ราชบุรณะ	11.86%	500 ม.
ประชาอุทิศ	9.22%	2.4 กม.
ราชพฤกษ์	8.7%	1.4 กม.
ประชาพิทักษ์ 99	8.3%	1.7 กม.
หลังศาล	7.9%	1.8 กม.
ธรรมจักรพัฒนา	7.9%	1.9 กม.
ร่วมใจ	6.5%	3.2 กม.
อรัญญิก	6.1%	3.0 กม.
วัดจันทร์ตะวันตก	4.3%	2.8 กม.
ไชยานุภาพ	4.3%	3.0 กม.
ท่ามะปราง	1.3%	1.8 กม.
รวม	100%	

สำหรับผู้มาใช้บริการสวนชมน่าน มาจากชุมชนพญาเสือ มากที่สุด (ระยะทางจากสวน 1.7 กม.)
 รองลงมาคือ ชุมชนพระลือ (ระยะทางจากสวน 2.8 กม.) และ ชุมชนราชบุรณะ (ระยะทางจากสวน 500 ม.) โดย
 คิดเป็นร้อยละ 14.49% , 14.49% , 11.86% ตามลำดับ

ซึ่งจากการวิเคราะห์พบว่า ผู้มาใช้บริการส่วนใหญ่จะเลือกเข้าใช้บริการสวนสาธารณะที่อยู่ใกล้ที่พักอาศัย
 หรือมีเส้นทางเดินทางที่สะดวกจากที่พักอาศัย รวมทั้งการมีสิ่งอำนวยความสะดวกในการให้บริการของ
 สวนสาธารณะ และความรู้สึกปลอดภัยในการเข้ามาใช้บริการ ล้วนเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้ามาใช้บริการ ทั้งนี้
 ยังพบว่า มีผู้เข้ามาใช้บริการส่วนหนึ่งที่มาจากตำบลอื่นๆ ของอำเภอเมืองพิษณุโลก เนื่องจากเป็นสวนสาธารณะ
 หลักที่สามารถรองรับผู้มาใช้บริการได้จำนวนมาก และการเดินทางเข้ามาใช้บริการสามารถกระทำได้อย่างสะดวก

สรุปและอภิปรายผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์พบว่าผู้ใช้พื้นที่เพื่อนันทนาการและการพักผ่อนหย่อนใจ จะนิยมทำกิจกรรมตามลักษณะทางกายภาพของสถานที่ ภาพแสดงกิจกรรมต่างๆที่เกิดขึ้นในพื้นที่แต่ละแห่ง

ภาพ 14 กราฟแสดงจำนวนผู้ใช้งานพื้นที่

หมายเหตุ

1.นั่งเล่น/นั่งคุย	4. ถ่ายรูป	7.แอร์บิค
2. ให้อาหารปลา	5. เดิน/วิ่ง	8.เล่นกีฬา
3. พาสัตว์เลี้ยงมาเดินเล่น	6. ออกกำลังกายโดยใช้อุปกรณ์	9.ปั่นจักรยาน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Copyright by Naresuan University

All rights reserved

จากภาพ 14 สามารถสรุปกิจกรรมที่นิยมใช้งานพื้นที่ดังนี้

1. สวนเฉลิมพระเกียรติฯ 80 พรรษา(เรือนแพ) กิจกรรมที่นิยมคือ กิจกรรมนั่งเล่น/นั่งคุย รองลงมาคือ เดิน/วิ่ง ให้อาหารปลา พาสัตว์เลี้ยงมาเดินเล่น ถ่ายรูป ออกกำลังกายโดยใช้อุปกรณ์ เล่นกีฬา แอโรบิคและปั่นจักรยาน ด้วยลักษณะ ทางกายภาพที่เอื้อให้ผู้เข้าใช้ได้ทำกิจกรรมที่หลากหลายได้เพราะเป็นสวนสาธารณะใหญ่ มีพื้นที่กว้างเหมาะแก่การมาทำกิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจ
2. สวนชมน่าน ด้วยลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ที่ตั้งอยู่ใจกลางเมืองทำให้ผู้คนนิยมมาทำกิจกรรมที่สวนชมน่านเป็นจำนวนมาก กิจกรรมที่นิยมคือ นั่งเล่น/นั่งคุย รองลงมาคือ เดิน/วิ่ง ถ่ายรูป แอโรบิคและเล่นกีฬา ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

สรุปกิจกรรมที่ผู้เข้าใช้งานพื้นที่เพื่อการนันทนาการและการพักผ่อนหย่อนใจนิยมทำเป็น อันดับแรกคือ การเดิน-วิ่งออกกำลังกาย โดยคิดเป็นร้อยละ 24.2% (สวนเรือนแพ) และร้อยละ 23.7 (สวนชมน่าน) รองลงมาคือ กิจกรรมนั่งเล่น/นั่งคุย ช่วงเวลาที่มีผู้ใช้งานมากที่สุดคือช่วงเย็นหลังจากเลิกงาน/เลิกเรียน สำหรับข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ คือ การปรับปรุงตีไฟในพื้นที่ให้สว่างกว่านี้ และเพิ่มจุดทิ้งขยะให้มากขึ้น ผลที่ได้จากการศึกษานี้จะเป็นแนวทางให้กับเทศบาลนครพิษณุโลกในการแก้ปัญหาข้อบกพร่องที่เกิดขึ้น ตลอดจนเป็นข้อมูลพื้นฐานที่จะใช้ในการพัฒนาพื้นที่ต่อไปในอนาคต

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Copyright by Naresuan University

All rights reserved

บรรณานุกรม

กรุงเทพมหานคร. (2562). ประเภทสวนสาธารณะ. ฐานข้อมูลและระบบติดตามประเมินผลการเพิ่มพื้นที่สีเขียวของกรุงเทพมหานคร. สืบค้นจาก <http://203.155.220.118/green-parks-admin/>

ธิดารัตน์ แสนพิม. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้พื้นที่เพื่อการนันทนาการ: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยนเรศวร. วิทยานิพนธ์ปริญญาตรี ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภูมิศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.

นพนันท์ อินสุข. (2554). การศึกษาพฤติกรรมการใช้งานลานสาธารณะบริเวณวงเวียนใหญ่. การค้นคว้าอิสระ ปริญญาภูมิสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร. สืบค้นจาก http://www.thapra.lib.su.ac.th/objects/thesis/fulltext/thapra/Noppanant_Insook/

ภควดี ศรีอ่อน. (2555). พฤติกรรมการใช้สวนสาธารณะและสภาพแวดล้อมทางภูมิทัศน์ กรณีศึกษา สวนรมณีนาถ. การค้นคว้าอิสระ ปริญญาภูมิสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร. สืบค้นจาก <https://sure.su.ac.th/xmlui/handle/123456789/12787>

บังอร วิจิตรกุลสวัสดิ์. (2544). ปัจจัยที่มีผลต่อโอกาสการเข้าใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของ สวนสาธารณะ : กรณีศึกษา สวนต่าหน้าและสวนสุขภาพ อำเภอเมือง จังหวัด ชลบุรี. สืบค้นจาก http://tdc.thailis.or.th/tdc/search_result.php

บุรณ์ วิสารทสกุล และ สุมนา สุวรรณอำภา. (2555). แนวทางการสร้างควมมีชีวิตชีวาให้กับเมือง ตอนที่1 พื้นที่สาธารณะ: พื้นที่พิเศษของเมือง แผลจาก Project for Public สืบค้นจาก http://tdc.thailis.or.th/tdc/search_result.php

พีระพงษ์ บุญศิริ. (2542). นันทนาการและการจัดการ. (1). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

เอื้อมพร วิสมหมาย. (2527). หลักการจัดสวนสาธารณะและสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ. (1). กรุงเทพฯ: อักษรพิทยา.

Copyright by Naresuan University

All rights reserved